

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1909/2021
27.05.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Гордане Комненић и Божидара Вујичића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Саша Чупић, адвокат из ..., против тужених Адвокатске коморе Србије, Београд, чији је пуномоћник Јасмина Милутиновић, адвокат из ... и Адвокатске коморе Ниш, чији је пуномоћник Јелена Симоновић, адвокат из ..., ради утврђења дискриминације и накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 3144/2020 од 21.01.2021. године, у седници одржаној дана 27.05.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца Ивана Копривице из Прокупља, изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 3144/2020 од 21.01.2021. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Прокупљу П 11/2020 од 06.11.2020. године, ставом првим изреке, одбијен је, као неоснован, тужбени захтев тужиоца, којим је тражио да суд утврди да су тужени удружено дискриминаторски поступали и то због тешког облика дискриминације, вршењем дискриминације од стране органа јавне власти у поступку пред органима јавне власти, одређеног у члану 13. и члану 15. Закона о забрани дискриминације, тако што су донели и спровели Одлуку Управног одбора Адвокатске коморе Србије о утврђивању висине трошкова уписа у именик адвоката, именик заједничких адвокатских канцеларија и именик адвокатских ортачких друштава бр. ...-.../... од 22.06.2014. године, којим је утврђена различита висина трошкова уписа у именик адвоката за кандидате који се у именик уписују из реда адвокатских приправника и адвокатских приправника волонтера, који су у том статусу провели целокупан приправнички стаж и за остале кандидате који у том статусу нису провели целокупан приправнички стаж, чиме је извршена дискриминација на основу личних својстава кандидата за упис у именик адвоката, а тиме и овде тужиоца АА, адвоката из Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се тужени обавезу да на име уклањања последица дискриминаторског поступања тужиоцу солидарно исплате, на име накнаде материјалне штете, износ од 3.500 евра, у динарској противвредности по курсу по коме банке у месту и времену испуњења откупљују страну ефективну валуту, на дан исплате, са динарском противвредношћу камате обрачунате на наведени износ према

стопа Европске централне банке за евро, почев од 18.09.2019. године до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је као неоснован, тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се тужени солидарно обавезу да му накнаде нематеријалну штету због дискриминације, а због претрпљених душевних болова услед повреде права личности, повреде начела једнаких права и обавеза, у износу од 60.000,00 динара, са законском затезном каматом од дана пресуђења па до исплате. Ставом четвртим изреке, тужилац је обавезан да туженима накнади трошкове парничног поступка у износу од 99.000,00 динара.

Апелациони суд у Нишу је, пресудом Гж 3144/2020 од 21.01.2021. године, одбио као неосновану жалбу тужиоца и потврдио пресуду Вишег суда у Прокупљу П 11/20 од 06.11.2020. године.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је изјавио благовремену ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Тужена Адвокатска комора Србије је суду доставила одговор на ревизију тужиоца.

Врховни касациони суд је испитао добијану одлуку, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), и утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је дипломирао на Правном факултету Универзитета у ... дана 11.02.2011. године, а решењем Адвокатске коморе Ниш бр. ... од 08.11.2011. године, уписан је у именик адвокатских приправника на вежби код адвоката Саше Чупића из ... и истовремено утврђено да му се приправнички стаж има рачунати почев од 28.10.2011. године. Решењем Адвокатске коморе Ниш бр. .../... од 04.12.2015. године, тужилац је по службеној дужности, брисан из именика адвокатских приправника – волонтера Адвокатске коморе Ниш дана 28.10.2015. године, на основу коначног решења о ком је обавештен. По завршеном приправничком стажу, тужилац је отишао у иностранство, где је радио у периоду од 2013. године до 2016.године, када се вратио у Србију, па је правосудни испит положио дана 30.11.2018. године, а адвокатски испит дана 21.02.2019. године. Решењем Адвокатске коморе Ниш бр. ...-.../... од 20.09.2019. године, тужилац је уписан у именик адвоката Адвокатске коморе Ниш, са правом вршења адвокатуре почев од 20.09.2019. године. На име уписнине, тужилац је уплатио Адвокатској комори Ниш, дана 18.09.2019. године, износ од 471.800,00 динара. Упис тужиоца у именик адвоката Адвокатске коморе Ниш извршен је на основу Одлуке о трошковима уписа и накнадама приликом уписа у именик адвоката, именик адвокатских приправника, именик заједничких адвокатских приправника и именик адвокатских ортачких друштава бр. ...-.../... од 22.06.2014. године, која је тада била на снази, а којом је предвиђена уписнина и сада важећа, у износу од 4.000 евра. У том периоду на снази је била и Одлука о мерилима и критеријумима за ослобађање трошкова уписа у именик адвоката донета од стране Управног одбора Адвокатске коморе Ниш бр. ...-.../... од 17.09.2016. године, према којој

је кандидатима из реда адвокатских приправника омогућено да истовремено са захтевом за упис у именик адвоката поднесу и писмени захтев за делимично ослобађање трошкова уписа. При подношењу захтева за упис у именик адвоката, тужилац није поднео и захтев за делимично ослобађање од трошкова уписа по наведеној Одлуци Адвокатске коморе Ниш од 17.09.2016. године. Тужбу суду ради заштите од дискриминације, тужилац је поднео указујући на одлуку Уставног суда ИУО бр. 684/2012 од 20.02.2014. године, која је објављена у ("Службеном гласнику РС" бр. 54/2014 од 20.05.2014. године), а којом је Уставни суд утврдио да одредба члана 1. и 2. Одлуке о утврђивању висине трошкова уписа у именик адвоката, именик заједничких адвокатских канцеларија и именик адвокатских ортачких друштава бр. ...-.../... од 18.05.2012. године, коју је донео Управни одбор Адвокатске коморе Србије, није у сагласности са Уставом и законом. Том Одлуком била је предвиђена уписнина у износу од 5.000 евра. Тужилац сматра да је дискриминисан у односу на адвокатске приправнике и волонтере који уписнину плаћају у динарској противвредности износа од 500 евра.

Врховни касациони суд налази да су нижестепени судови, код овако утврђеног чињеничног стања, правилно одбили тужбени захтев тужиоца, како за утврђење дискриминаторског поступања тужених, тако и накнаду материјалне и нематеријалне штете, јер поступање тужених при наплати уписнине тужиоцу није било дискриминаторско, па је његов захтев за накнаду материјалне и нематеријалне штете неоснован.

Закон о забрани дискриминације ("Службени гласник РС" бр. 22/2009), у одредби члана 2. став 1. тачка 1., прописује да изрази "дискриминација" и "дискриминаторско поступање" означавају свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лица или групе, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица, на отворен или прикривен начин, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима (у даљем тексту: лична својства).

Одредбом члана 21. Устава Републике Србије, прописано је да су пред Уставом и законом сви једнаки, да свако има право на једнаку законску заштиту без дискриминације и да је забрањена свака дискриминација, непосредна или посредна, по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности, друштвеног порекла, рођења, вероисповести, политичког или другог уверења, имовног стања, културе, језика, старости и психичког или физичког инвалидитета.

Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода, у одредби члана 14., прописује забрану дискриминације тако што се уживање права и слобода предвиђених у тој конвенцији обезбеђују без дискриминације по било ком основу, као што су пол, раса, боја коже, језик, вероисповест, политичко или друго мишљење, национално или социјално порекло, повезаност са неком националном мањином, имовина, рођење или други статус.

Тешки облици дискриминације прописани су у одредби члана 13. Закона о забрани дискриминације, а то су, између осталог, под тачком 2) пропагирање или вршење дискриминације од стране органа јавне власти и у поступцима пред органима јавне власти.

Адвокатска комора Србије и адвокатске коморе у њеном саставу, на основу одредбе члана 65. став 1. тачка 1. и тачка 14. Закона о адвокатури ("Службени гласник РС" бр. 31/2011, 24/2012), имају јавна овлашћења приликом одлучивања о захтевима за упис у именик адвоката, именик заједничких адвокатских канцеларија, уписник "А" и уписник "Б" именик адвоката, именик адвокатских приправника и именик адвокатских приправника волонтера, као и приликом одређивања висине трошкова уписа у именик адвоката.

У конкретном случају, тужилац тврди да је од стране тужених дискриминисан, јер је уплатио уписнину у износу од 4.000 евра, у динарској противвредности, док адвокатски приправници плаћају уписнину у износу од 500 евра у динарској противвредности, односно да се ради о дискриминацији у погледу имовног стања. Међутим, тужилац је уписан у именик адвоката, што значи да му није онемогућен приступ тој професији, па у том смислу он није дискриминисан, јер за њега износ динарске противвредности од 4.000 евра није био превелик терет, у смислу одвраћања од приступа адвокатској професији. Дискриминација представља неједнако поступање према једнакима и једнако поступање према неједнакима. Адвокатски приправници су чланови Адвокатске коморе којој плаћају чланство и имају сва права и дужности као и адвокати, што значи да они нису у истој ситуацији, као лица која у адвокатуру долазе из других професија. Тужилац је уписнину платио у истом износу у ком је плаћају сва друга лица која су у ситуацији у каквој је и он, дакле, лица која се у именик адвоката уписују из других професија, па он није дискриминисан. Уколико је сматрао да има право да уписнину плати у износу од 500 евра, јер је у периоду који је претходио времену када је поднео захтев за упис у именик адвоката (адвокатски приправник је био до 2013. године, а за упис у именик адвоката Адвокатске коморе Ниша пријавио се 2019. године), имао је могућност да, истовремено са подношењем захтева за упис у именик адвоката, поднесе и захтев за делимично ослобађање од трошкова уписа у складу са Одлуком о мерилима и критеријумима за ослобађање трошкова уписа у именик адвоката, која је донета од стране Управног одбора Адвокатске коморе Ниш бр. ...-.../... од 17.09.2016. године, а није тако поступио. Међутим и у случају да је Адвокатска комора Ниш, противно тој својој Одлуци, тужиоцу наплатила виши износ на име уписнине, евентуално би се радило о проузроковању штете тужиоцу, а не о дискриминаторском поступању.

Тужилац у ревизији указује на одлуку Уставног суда ИОУ бр. 684/2012 од 20.02.2014. године, анализирајући њен садржај. Међутим, та Одлука донета је у поступку оцене уставности Одлуке о утврђивању висине трошкова уписа у именик адвоката, именик заједничких адвокатских канцеларија и именик адвокатских ортачких друштва бр. ...-.../... од 18.05.2012. године, која није била основ за утврђивање износа уписнине коју је тужилац платио Адвокатској комори Ниш, него Одлука о трошковима уписа и накнадама приликом уписа у именик адвоката, именик адвокатских приправника, именик заједничких адвокатских приправника и именик адвокатских

оргачких друштава бр. ...-.../... од 22.06.2014. године, јер је та одлука била на снази у време када је тужилац поднео захтев за упис у именик адвоката.

Неосновани су наводи ревизије тужиоца о погрешној примени одредбе члана 2. став 1. тачка 1. Закона о забрани дискриминације, јер тужилац сматра да нема оправдања за прављење разлике између адвокатских приправника, односно волонтера и оних који то нису, у погледу износа уписнине. За постојање дискриминаторског поступања неопходно је да прављење разлике или неједнако поступање постоји у односу на лица која су у истој ситуацији, а због неког од њихових личних својстава наведених у одредби члана 2. став 1. тачка 1. Закона о забрани дискриминације. То овде није случај, јер адвокатски приправници, односно волонтери, као чланови адвокатске коморе са правима и дужностима адвоката, нису у истој ситуацији као и лица у другим професијама. При том, за сва лица која се у адвокатуру пријављују из других професија, прописана је уписнина у истом износу који је наплаћен и тужиоцу. Указивање тужиоца у ревизији на незаконитост Одлуке на основу које је он платио уписнину, није од утицаја на одлучивање, имајући у виду да није у надлежности редовних судова да то цене, него је у надлежности Уставног суда.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у изреци донео применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку.

**Председник већа - судија
Весна Поповић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић